

ТОМОС ЗА РАЗДОРОТ

Последниве месеци во нашата јавност актуелна тема е одлуката т.е. издадениот т.н. томос на Соборот на Српската православна црква за признавање на т.н. православна охридска архиепископија (ПОА), како автономна црква во Република Македонија, а секако во рамките на СПЦ.

За добрите познавачи на односите на релација МПЦ и СПЦ значењето и целта на ваквата одлука, томос, не е никаква енигма, па ниту изненадување. Одлуката не е црковна туку - политичка. Целта и намерата на СПЦ не е да развие црковен живот во Македонија, па ниту да воспостави некаков канонски ред. Напротив, нејзината намера е да го уништи црковниот ред создаден со македонска основа, да направи хаос и кавга меѓу православно население во Македонија, меѓународно да ја деградира МПЦ, како божем неканонска Црква и комунистичка творба, да ја испровоцира македонската држава на екстремности за меѓународно понижување, а како крајна цел, да ја принуди на покор и на промена на нејзиното име. Тоа е главната цел на Грчката православна црква и на Република Грција. Поради тоа ќе речеме: одлуката за давање томос за признавање на т.н. ПОА е крајно провинциска, хегемонистичка, агресивна, провокаторска и духовно терористичка, која не кореспондира со ниту еден црковен канон, па ниту со било која евангелска норма. Со таа одлука СПЦ изврши терор не само врз МПЦ, како духовна и религиозна институција на македонскиот православен народ, туку и врз македонската држава и државност. Затоа никој да не се залажува дека државниот врв на Србија нема ништо со таа одлука и дека тоа е црковен проблем, а не државен.

Точно е дека Црквата и државата секаде се одвоени, но кога се работи за ваков потег прво се бара "благослов" од државниот врв. Поради тоа, изјавите на претседателот Тидиќ, дадени при неговата последна посета на Република Македонија, поточно во Охрид, дека тие не сакаат да се мешаат во црковните работи, воопшто не е искрена и треба да се разбере како давање премолчна согласност за дејствувањата на СПЦ. Само навивните можат да поверуваат во такви дволични изјави. Од таа причина и државното раководство на Република Македонија треба да биде крајно внимателно и со индигнација и гнев да ги отфрла таквите изјави. Симптоматично е тоа што тој навидум се согласи да посредува за решавање на спорот меѓу двете Цркви, но не најде за потребно со ниту еден збор да ја осуди постапката на неговите архијереји!? Ние не бараме Владата на Србија да ги затвора и да ги протерува "неразумните" архијереји, туку јавно и јасно да им укаже дека тоа не одговара на "добрососедските и пријателски" односи меѓу двете држави и двата православни народа, доколку тоа им значи нешто! Затоа сите овие постапки не се никакво изненадување ниту за нас, а секако ниту за членовите на САС на МПЦ.

Повеќе од 40 години односите меѓу МПЦ и СПЦ се повеќе од крајно заладени и тоа не по наша вина, туку по вина на големосрпскиот шовинизам и етнофилетизам. Всушност, тие никогаш и не биле добри. Не постои период во историјата кога на духовен план ние сме имале добри односи и соработка со ерархијата на СПЦ, освен кога во 1958/1959 година со одлука број 6/1959, Соборот на СПЦ се откажа од епар-

хиите во Македонија, давајќи им право тие да се организираат во посебна Црква, и кога тогашниот патријарх Герман дојде во Македонија и заедно со блаженоупокоениот Архиепископ Доситеј го хиротонисаа епископот Климент како втор архијереј на МПЦ. Но, веднаш потоа, под нечие влијание, се направија "пишман" и до ден денес зборуваат низ светот дека ние не сме биле вистински и канонски верници!? Затоа ни порачуваат - доколку сакате да бидете канонски верници неопходно е прво да станете добри Срби, а потоа ќе ви се отвори вратата за влез во поширокото христијанско семејство. Во спротивно, за вас спасение нема. Каква иронија!?

Но, за некој некому да му биде идеал или пример треба барем за нијанса да е подобар. Македонскиот народ отсекогаш ѝ бил крајно оддаден на својата православна вера и тоа многу повеќе и поискрено и од српскиот и од грчкиот народ. Македонскиот народ никого не го угнетувал, па ниту духовно го тероризира. Македонското свештенство не се занимава со трговија со дрога, како што тоа го прават нивните поглавари; не се занимава со корупција, па ниту со некои други гнасни работи (педофиство) итн. Во ниту еден дијалект на македонскиот говорен јазик не постои фраза за пцуење на Бога или на Мајката Божја, како што тоа го има кај Србите! Па, како може да се "верува" во Бога, да Му се молиме и на крај да го пцуеме? Со кој црковен канон тоа е пропишано? И во последната војна МПЦ останала доследна, внимавајќи на своето достоинство не отиде на фронтот да го благословува оружјето за убивање невини лица, па макар и од муслиманска вероисповед, како

што тоа го направи СПЦ преку "големиот теолог", епископот Атанасиј!

Од друга страна, пак, ако некој требаше да даде шизма, тоа требаше да го направи македонскиот народ уште во далечната 1219 година, кога нивниот Сава Немањик, наместо да побара самостојност од Охрид, како што тоа го налагаат каноните, поткупи самостојност од Никеја! Што е тоа ако не нарушување на црковниот ред? И со какво право ние денес сме обвинети за работи кои и тие неканонски ги извршија пред нас!?

Лично сметам дека МПЦ нема што да разговара ниту со СПЦ ниту со било која православна црква од тој блок. Дури сметам дека и Руската православна црква ја изгуби лидерската позиција со недефинираните изјави. Па, зарем таа не го направи истото кон Украинската православна црква? Тоа што СПЦ ѝ нуди некаква "широка" автономија на МПЦ е чиста копија на односите меѓу РПЦ и УПЦ. Изјавите во смисла: МПЦ е во право, ама и СПЦ не греша, не го решаваат проблемот. Затоа, сметам дека МПЦ треба да излезе од оваа статична позиција и да се сврти кон оние православни цркви и народи кои се пријателски расположени и да пројави нови иницијативи на зближување.

Не случајно е речено "клин со клин се избива". Колку и да е неприфатливо и за некои од нашите кругови, сепак сметам дека зближувањето со црногорскиот православен народ и помагањето на нивната иницијатива за формирање самостојна црква многу ќе ни помогне. Тоа е удар од внатре. Потоа, идејата за формирање Хрватска православна заедница, под јурisdикција на МПЦ, во 1998 година во Торонто, требаше

безрезервно да се прифати. Блаженоупокоениот архиепископ Михаил, веројатно од обзир кон СПЦ, ја премолчи оваа идеја. Но, дали нашите меѓусебни односи можат да бидат полоши отколку што биле и што се денес? Исто така, зближувањето и со другите непризнати православни цркви ќе ги раздвижи нештата и ќе ги принуди "увитените" архиереји на "водечките цркви" поинаку да мислат. Верувајте дека создавањето втор блок православни цркви, иако непризнати, нема да ги остави рамнодушни ниту нив, па ниту Неговата Светост Вселенскиот патријарх Вартоломеј. Тоа што тие ни "советуваат": "не стапувајте во контакт со непризнатите

цркви оти вашето место не е таму", е само стратегија за задушување на вистината за нас, а добивање време за тие да си ги завршат работите. Па, нели пред извесно време двете Цркви добивме порака од Неговата Светост Патријархот на РПЦ Алексии Втори да не се оди во екстремности и да не се донесуваат никакви одлуки, со намера тој да посредува во спорот. Додека пораката патуваше од Москва СПЦ донесе одлука за поставување на Зоран Вранишковски за егзарх во Република Македонија! Барем јас никаде не прочитав дека СПЦ доби прекор за таа непослушност. Конечно, треба да сфатиме дека 40 години е предолг период на исчеку-

вање, дека сепак некој во името на некакво христијанско братољубие ќе почне да мисли поинаку.

Трагична и жална е констатацијата дека православието денес е во криза не поради верата туку поради љубовта. А каква е таа вера без љубов? Какво е тоа православието ако го мразиш својот истовоерен брат и го угнетуваш само затоа што сака да се нарекува поинаку од тебе - МАКЕДОНЕЦ!? Убаво вели Неговото Блаженство Г. Г. Стефан: нашиот единствен грев е што сакаме да се нарекуваме Македонци, односно Македонска православна црква. Па, ако и Зоран Вранишковски и неговата тајфа останеа доследни Македонци

не ќе беа така широко прифатени од нееднородните браќа по вера.

Но, како и да е, останува да го одиме патот кој го одеа нашите предци и да се боцкаме од истите трње од кои тие страдаа. Нема никакво сомнение дека македонскиот народ ќе опстои, а и МПЦ ќе ја зачуваме оти таа е наша и не ја даваме.

Одлуката на СПЦ ќе остане уште еден лош спомен на лошите односи меѓу двете Цркви, а секако, иако тоа не го сакаме, и меѓу двата православни народа.

**Протаставрофор
Илија Донеv**

ЗА ИСТ ОДНОС КОН СИТЕ

Дури во последните пасуси го разбрав Тричко што сакал да каже кога мислел на романтизмот на дабарите, а забораил да го праша романтичниот му штитеник, зошто заедно со нивните најголеми ривали со години го узурпираат универзалното и еднакво право на глас и не дозволуваат гласање во странство. Па, подобро да почнете со заедничката греда во вашите очи, бидејќи како што ја изгубивте антибугарската битка, така ќе ја изгубите и оваа заедничка антихумана битка. Заедничка ви е и антибогдан кампањата, но не се сомневам дека и тука сте пред пораз бидејќи поддршката ви е мизерно мала, а стратегијата на копање ровови нема шанси против мојата обединувачка, за која се надевам ќе имам поддршка не само од чесниот народ, кој е над вашето политиканство, туку и од пријателите како Тео Вајгел од Германија, кои искрено сакаат да и помогнат на Македонија, а помагајќи

ви вам само носат вода во решето. Сега или малку подоцна ќе морам да ја извршам таа моја обврска, која очигледно ме чека само мене. Со "клучните заложби за универзално и еднакво право на глас", едно време се занимаваше и СМК и т.н. иселеништво. Во таа смисла беше и податокот дека надвор од Македонија има околу 250.000 граѓани на привремена работа или престој (податок изнесен од страна на некоја организација). Но, кирилгоговци како што е познато не попуштија, а потоа се случи и по Кири - Кири итн. Дури ниту ЕУ не најде за потребно да постави такво прашање, а бара европски стандарди и однесување. Се надевам дека промените на изборната регулатива овој пат нема да мине без решавање на овој проблем. Се разбира тоа не е единствениот проблем во оваа урнатина од систем, но кога некој вели дека во политиката нема морал и на тоа се профитира, не може да се

очекува никакво подобрување. Проблем единствено имаат тие чишто морал им овозможува да направат разлика и јасно да ги гледаат работите и не можат да се помират со триумфалноста на лицајците, кога ќе видат дека некој праведник е онеправдан често и со нивна директна асистенција на судовите. За темниот вилает Струмица, во друга прилика. Инаку, вие "драги мои" можете слободно да продолжите да си разговарате бидејќи тоа и онака го правите сите овие години, без да ви пречи некој селјак. Јас можеби ќе се обидам повторно да заминам на Запад, но не знам какви ми се шансите по мојата депортација,

која едвај ја издејствував и по изјавата на мајка ми (по малтретирањето од страна на британските дипломатски службеници) дека и да биде пуштена во Британија ќе ја мине мижејќи. Но, јас сум оптимист бидејќи, сепак мислам дека таму ќе ми биде подобро од овој темен вилает и покрај тоа што и сам видов дека Британците се навистина лоши, а и покрај тоа што возвратив дека секој што сака да го владее светот мора да биде лош, мислам дека тоа не е лесно да се поднесе.

**Богдан Иванов,
Велика Британија**

Рубриците ФОРУМ и ПИСМА ја отсликуваат нашата отвореност кон јавноста. Овде автентично објавуваме и текстови кои не се во согласност со нашата уредувачка политика.